

Ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi sportmenlik davranışlarının incelenmesi: Karabük ili örneği

Investigation of secondary school students' Physical Education sportsmanship behaviours: Karabük sample

N. Bahadır Kayışoğlu¹ Mustafa Altinkök² Cenk Temel³ Yılmaz Yüksel⁴

Received Date: 07 / 10 / 2015

Accepted Date: 30/ 11 / 2015

Öz

Bu araştırmanın amacı Karabük İli ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarının düzeyini farklı değişkenlere göre belirlemek ve bu değişkenlerin sportmenlik davranışlarına etkilerini incelemektir. Araştırma verileri, kişisel bilgi formu ve Koç (2013) tarafından geliştirilen "Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği" (BEDSDÖ) kullanılarak elde edilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik düzeyi yapılan analizler sonucunda .82 olarak bulunmuştur. Elde edilen verilerin analizleri sonucunda ortaokul öğrencilerinin cinsiyet, sınıf düzeyi ve aile toplam geliri açısından sportmenlik davranış puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı, ancak spor salonu bulunan okullarda öğrenim gören öğrencilerin sportmenlik davranış puanlarının spor salonu bulunmayan okullarda öğrenim gören öğrencilerin sportmenlik davranış puanlarından yüksek olduğu ($p < 0.05$), öğrencilerin sportmenlik davranışları toplam puanının ise 87.07 (max. 110) ile yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında sportmenlik davranışı sergileme açısından incelenen grubun düzeyinin yüksek olması sosyo-kültürel, bölgesel ve > çalışma grubuna özgü bir etki olarak görülebileceği, ortaokul öğrencilerinin sportmenlik davranışlarının derinlemesine belirlenmesi için daha geniş kapsamlı araştırmaların yapılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: Sportmenlik, Sportmen davranışlar, Beden eğitiminde sportmenlik

Abstract

The purpose of this study is determining the level of the Physical Education Classes Sportsmanlike Behaviors of the students of Karabük Secondary School according to different variables, and examining the effects of these variables on sportsmanlike behaviors. The data of the study were obtained by using the Personal Information Form and the "Physical Education Classes Sportsmanlike Behaviors Scale" (PECSBS), which was developed by Koç (2013). The Cronbach Alpha reliability level of the scale was found as .82 after the analyses. Upon the analyses of the data, it was observed that there was no significant differences between the sportsmanlike behavior points of the secondary school students in terms of gender, grades and total family income; however, it was also observed that the sportsmanlike behavior points of the secondary school students who had sports halls in their schools was higher than those who did not have sports halls in their schools ($p < 0.05$); and total sportsmanlike behavior points of the students was at a high level with 87.07 (max. 110). When these results are evaluated it is considered that the high level of sportsmanlike behaviors of the students in the study group may be associated with the socio-cultural and regional effects or may be related with specificity of the study group. It is also considered that more comprehensive studies must be conducted in order to determine the sportsmanlike behavior points of the secondary school students in detail.

Keywords: Sportsmanship, Sportsman behaviours, Sportsmanship in physical education

¹ Karabük University, HD Physical Education and Sports High School, KARABÜK/TURKEY, bahadirkayisoglu@karabuk.edu.tr

² Akdeniz University, Physical Education and Sports High School, ANTALYA/TURKEY, mustafaaltinkok@akdeniz.edu.tr

³ İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, MALATYA/TÜRKİYE, cenktemel@hotmail.com

⁴ Karabük University, HD Physical Education and Sports High School, KARABÜK/ TURKEY, yilmazyuksel@gmail.com

1. Giriş

Beden eğitimi dersi birçok farklı öğrenme alanının yanında öğrencilerin sosyal ve ahlaki gelişimine katkısıyla bilinen ve eğitim tarihinde oldukça uzun bir geçmişe sahip olan bir alandır (Dowling ve Kârhuis, 2011). Beden eğitimi dersi okul programları içerisinde psiko motor beceri öğretiminin ön planda olduğu bir ders olarak değerlendirilse de, ders etkinlikleri ve program kazanımları incelendiğinde öğrencilerin sosyal gelişimlerini destekleyici ve geliştirici yönünün de oldukça önemli olduğu görülmektedir. Son yıllarda hem ülkemizde hem de birçok ülkede beden eğitimi dersinin bu özelliğinin beden eğitimi dersi öğretim programlarına da yansıtıldığı söylenebilir. Ülkemizde halen uygulanmakta olan ortaokul beden eğitimi dersi öğretim programının öğrenme alanlarından birisi “sosyal beceriler” olarak tanımlanmış, içeriği de “etik-adil oyun-kurallara uyma, sosyal sorumluluk, bireysel sorumluluk, başkalarına ve farklılıklara saygı” şeklinde oluşturulmuştur. Yine aynı dersin uygulamadan kaldırılmış olan bir önceki öğretim programında da ders içeriğinin bütününe yansıtılmış “kişisel ve toplumsal gelişim” temasının yer aldığı görülmektedir (<http://ttkb.meb.gov.tr>).

Türkiye dışındaki ülkelerin beden eğitimi dersi öğretim programları incelendiğinde benzer içeriklerin farklı ülkelerde uygulanmakta olan beden eğitimi ders programlarında yer aldığı da görülmektedir (www.ncca.ie, www.education.alberta.ca, www.ed.gov.nl.ca). Öte yandan beden eğitimi ders programlarının yanı sıra tüm dünyada derse özgü öğretim yöntemleri kullanılarak öğrencilerin sosyal gelişimlerini geliştirici ve destekleyici yöntem ve modellerden yararlanılmaktadır. Bu modellerden bazıları “kişisel ve sosyal gelişim modeli”, “kişisel ve sosyal sorumluluk modeli” ve “spor eğitimi modeli” dir (Williams ve Cliffe, 2011; Siedentop ve ark., 2004, Lund ve Tannehill, 2010, Hayes ve Stidder, 2003) ve bu modeller öğrencilerin beden eğitimi dersi aracılığıyla sosyal gelişimlerinin desteklenmesini amaçlamaktadır.

Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde beden eğitimi kültürünün öğrencilerin bilişsel öğrenme içeriklerinden çok sosyalleşmeleri ile ilişkilendirilebileceği (Carlson ve Hastie 1997; Siedentop ve ark., 2004) ve beden eğitimindeki sosyal becerilerin ders uygulamaları yardımıyla öğrenilebilen ve pekiştirilebilen davranışlar olduğu söylenebilir (Vidoni ve Ward, 2009). Bu davranışların büyük bir kısmını da sportif ortamlardaki sosyal ve kişisel davranışlar bağlamında kullanılan sportmenlik davranışı oluşturur. Sportmenlik kavramının yaygın anlayışı genellikle sporadaki sosyal ve ahlaki ilişkiler hakkındaki normatif standartlarla ilgilidir. Ayrıca sportmenlik sporun ruhuna uygun davranışların bütünüdür (Stornes ve Bru, 2002) ve insan onuruna gösterilen saygının ifadesi olarak ortaya çıkmış daha sonraları sporun her aşamasında hakça ve dürüstçe oyun oynamanın ahlaki ilkesi çerçevesinde kendisini kabul ettirmiştir (Pehlivan, 2004). Erdemli (1996) sportmenliği, kurallara ilişkin sportif erdem ile yaşama ilkesi olarak sportif erdem bağlamında analiz etmekte ve kurallara uyma, herhangi bir nedenle kurallardan sapmama anlamında günlük kullanımda sıklıkla sportmence sözü ile kullanıldığına işaret etmektedir.

Sportmenlik spor kurumları, okullar, toplum sporu ve rekreasyonel etkinliklere ilişkin programların uygulanması ve eğitici kaynaklar yoluyla da öğretiler (Ford ve ark., 2012; Arıpınar ve Donuk, 2015). Ayrıca temeli aile ortamlarında, okullarda atılması gereken büyük bir yaşam disiplindir (Gökçe, 1991). Pehlivan (2004) okul sporunun ahlaki ve insani genel amaçlarını, çocuk ve gençlerde bedensel, zihinsel, tinsel ve toplumsal sağlık bilincinin uyandırılması ve onlara bu değerlerin kazandırılması olarak özetlemektedir. Beden eğitimi dersleri aracılığıyla okullarda gerçekleştirilen spor faaliyetleri çocuk ve gençlerde dayanışma ve işbirliği duygusunu geliştirme,

Kayıoğlu, N.B., Altinkök, M., Temel, C., Yüksel, Y. (2015). Investigation of secondary school students' Physical Education sportsmanship behaviours: Karabük sample. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (3), 865-874.

kural bilinci oluşturma, paylaşım, adalet, hoşgörü ve yardım severlik gibi insani değerlerin içselleştirilmesinde önemli bir role sahiptir. Sportif ortamlarda sergilenen bu gibi davranış örüntüleri sportmenlik davranışı olarak ifade edilmekte ve sportmenlik iyi bir vatandaş olmada da etkilidir. Beden eğitimi ve spor eğitiminde fiziksel uygunluk, sportif beceri öğretimi, taktik öğretim, sportif ilke ve kuralların öğretimi, spor disiplini gibi diğer konulardan bile daha önceliklidir (Engh, 2002). Ayrıca Drewe (2000) beden eğitimi dersleri ve spor dallarının, sportmenlik davranışlarının geliştirilmesi ve uygulanmasında önemli role sahip olduğuna işaret etmektedir.

Bu nedenlerle, beden eğitimi dersi öğretim programlarının önemli bir boyutunu oluşturan sosyal beceri gelişiminin alt göstergelerinden sayılabilecek öğrencilerin sportmenlik davranışlarının düzeyinin belirlenmesi beden eğitimi dersi ve spor eğitimi açısından oldukça önemlidir. Bu öneme bağlı olarak araştırmanın amacı Karabük İli ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarının düzeyini farklı değişkenlere göre belirlemek ve bu değişkenlerin sportmenlik davranışlarına etkilerini incelemektir.

2. Materyal ve yöntem

Araştırmanın yöntemi, olayları ve olguları doğal koşulları içerisinde incelemeyi hedefleyen alan araştırması olup, araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, bilinmek istenen şeyin gözlenip, belirlenebilmesidir (Karasar, 2003). Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 eğitim öğretim yılında Karabük İl merkezindeki ortaokullarda öğrenim gören ve gönüllü olarak araştırmaya katılan 295 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubuna ait bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Araştırmada veri toplama amacıyla kişisel bilgi formu ve Koç (2013) tarafından geliştirilen "*Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği*" (BEDSDÖ) kullanılmıştır. Ölçek 5'li likert yapıdadır ve dereceleme biçimi "(1) Hiçbir Zaman, (5) Her Zaman" şeklinde sıralanmış 22 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin Alpha güvenirlik katsayısı .85 olup, bu çalışmada gerçekleştirilen analizler sonucunda .82 olarak bulunmuştur.

Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Öğrencilerin cevapları programa yüklenirken, olumlu maddeler "(1) Hiçbir Zaman, (2) Nadiren, (3) Ara Sıra, (4) Çok Sık ve (5) Her Zaman" şeklinde; olumsuz maddeler ise ters şekilde kodlanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma ve veriler normallik dağılımına uymadığı için Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri kullanılmıştır. İstatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi .05 kabul edilmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin demografik yapısı ve sportmenlik davranışları ile ilgili bulgular tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1'deki veriler incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin 174'ü (% 59) erkek, 121'i (% 41) kadın, 116'sının (% 39.3) 6. sınıf, 86'sının (% 29,2) 7. sınıf, 93'ünün ise (% 31.5) 8.sınıf öğrencisi olduğu, görülmektedir. Öğrencilerin 120'sinin (% 40.7) öğrenim gördükleri okulda spor salonu bulunurken, 175 (% 59.3) öğrencinin okulunda spor salonu bulunmamaktadır. Öğrencilerin % 15.9'unun aile gelir durumu 950-1250 TL arasında, % 42.7'sinin 1251-2000 TL arasında,

Kayışoğlu, N.B., Altinkök, M., Temel, C., Yüksel, Y. (2015). Ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi sportmenlik davranışlarının incelenmesi: Karabük ili örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (3), 865-874.

% 33.2'sinin 2001-2500 TL arasında ve % 8'inin ise 2501-3000 TL arasında yer aldığı görülmektedir.

Tablo 1. Ölçek Toplam Puanı ve Cinsiyet Değişkeni Puanları

Değişken		N	%
Cinsiyet	Erkek	174	59
	Kadın	121	41
	Toplam	295	100
Sınıf	6. Sınıf	116	39.3
	7. Sınıf	86	29.2
	8.Sınıf	93	31.5
Aile Gelir Durumu	950-1250 TL	47	15.9
	1251-2000 TL	126	42.7
	2001-2500 TL	98	33.2
	2501-3000 TL	24	8.1
Spor Salonu	Var	120	40.7
	Yok	175	59.3

Tablo 2. Ölçek Toplam Puanı ve Cinsiyet Değişkeni Puanları

Cinsiyet	N	\bar{x}	SS
Erkek	174	87.01	10.46
Kadın	121	87.15	12.48
Toplam	295	87.07	11.31

Tablo 2 incelendiğinde kadın öğrencilerin ortalamalarının erkek öğrencilerin ortalamalarından biraz daha yüksek olduğu görülmektedir. Genel ortalamaya bakıldığında ise araştırma grubuna dahil olan öğrencilerin sportmenlik davranış düzeylerinin yüksek seviyelerde ($\bar{x} = 87.07$) olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkeni Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Erkek	174	145.70	25351	10126	.578
Kadın	121	151.31	18309		

Kadın ve erkek öğrencilerin sportmenlik davranışları düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan Mann-Whitney U testinin sonucuna göre kızların sportmenlik düzeyleri ile erkeklerin sportmenlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($U=10126$, $p < 0.05$). Bu grupta cinsiyetin araştırmaya konu sportmenlik davranışları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Kayıoğlu, N.B., Altinkök, M., Temel, C., Yüksel, Y. (2015). Investigation of secondary school students' Physical Education sportsmanship behaviours: Karabük sample. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (3), 865-874.

Tablo 4. Sınıf Düzeyi Puanları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ort.	χ^2	SD	p
Sınıf Düzeyi	6.sınıf	116	139.51	2.09	2	.352
	7.sınıf	86	150.59			
	8.sınıf	93	156.19			

Sınıf düzeylerine göre sportmenlik davranışları düzeyleri arasında fark olup olmadığını incelemek için yapılan Kruskal-Wallis testine göre, sınıfların sportmenlik davranışları düzeyleri arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($\chi^2_{(2)}=2.09$, $p > 0.05$).

Tablo 5. Aile Toplam Geliri puanları

Puan	Gruplar	N	Sıra Ort.	χ^2	SD	p
Aile Toplam Geliri	950-1250	47	164.37	2.68	3	.443
	1251-2000	126	148.53			
	2001-2500	98	139.65			
	2501-3000	24	147.25			

Aile gelir düzeylerine göre sportmenlik davranışları düzeyleri arasında fark olup olmadığını incelemek için yapılan Kruskal-Wallis testine göre, sınıfların sportmenlik davranışları düzeyleri arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($\chi^2_{(3)}=2.68$, $p < 0.05$).

Tablo 6. Spor Salonu Değişkenine Göre Puanlar

Gruplar	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Spor Salonu Var	120	165.22	19826	8434	.004
Spor Salonu Yok	175	136.19	23834		

Öğrencilerin öğrenim gördükleri okulda spor salonu olup olmamasının öğrencilerin sportmenlik davranışları düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan Mann-Whitney U testinin sonucuna göre öğrenim gördüğü okulda spor salonu olan öğrenciler ile spor salonu olmayan öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($U=8434$, $p < 0.05$).

4. Tartışma

Araştırmada elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışları düzeyinin toplam puanı 87,07 olarak belirlenmiştir (Tablo 2). Ölçekten alınacak en az puanın 22, en çok puanın ise 110 olduğu düşünüldüğünde, Karabük İli ortaokul öğrencilerinin sportmenlik davranış düzeylerinin yüksek seviyelerde olduğu söylenebilmektedir.

Araştırmada Tablo 3'deki veriler incelendiğinde sportmenlik davranışları sergileme açısından ölçekten alınan puanlara göre cinsiyetler arası istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Satcher (2006), Tasi ve Fung (2005), Koç (2013), Esentürk ve diğ. (2015) yaptıkları çalışmalar sonucunda, sportmenlik davranışı açısından cinsiyet değişkenine göre, kız öğrencilerin

puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu rapor ederken, çalışmamız örneklemine benzer olarak uygulanan araştırmada Efe (2006) spor karşılaşması esnasında ve sonrasında geçerli olmak üzere sportmenlik davranışları açısından cinsiyetler arası farklılaşmanın tespit edilmediğini rapor etmiştir. Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde sportmenlik davranışları açısından cinsiyetler arası farklılaşmanın olduğunu ifade etmek için daha büyük ve çok kültürlü örnekleme sahip araştırmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmada, Tablo 4 ve Tablo 5'teki veriler incelendiğinde, sportmenlik davranışları sergileme açısından ölçekten alınan puanlarda sınıf düzeyleri ve aile toplam geliri değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Esentürk ve diğ. (2015) ise yaş değişkeni açısından 15 yaş grubu öğrencilerin 16-17 yaş gruplarına göre daha yüksek sportmenlik davranışı düzeyine sahip olduklarını tespit etmiştir. Efe'nin (2006) araştırma sonuçları ise bu araştırma sonuçlarına benzer şekilde farklılık olmadığı şeklindedir.

Araştırmada, Tablo 6'daki veriler incelendiğinde, sportmenlik davranışları sergileme açısından ölçekten alınan puanlarda öğrencilerin okullarında spor salonu bulunup bulunmaması değişkenine göre, ölçek puanları arasında istatistiksel olarak, okullarında spor salonu bulunan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu durum için söz konusu öğrencilerin salon sporları kültüründen daha çok etkilendiği, daha çok kurallı oyunlar oynama fırsatı bulunduğu ve birbirleri ile etkileşimlerinin daha fazla olmasının yanı sıra, beden eğitimi derslerinin daha verimli ve etkili bir şekilde yapıldığını düşündürmektedir. Akandere ve diğerlerinin (2009) yaptığı araştırmada orta öğretim kurumlarında spora katılımın çocuğun ahlaki gelişimine etkisi incelenmiş ve çalışma sonucunda; spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksek ahlaki yargı düzeyine sahip olduğu, spor yapan bayan öğrencilerin ise, erkeklere göre ahlaki yargı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kaya (2011) ise ilköğretim okulu öğrencileri üzerine yürüttüğü çalışmada; sportif rekreasyon programlarında öğrencilerin, "centilmenlik, erdemlilik, dostça oynama ve yarışma, kaybetmeyi kabul etme" gibi temalarda olumlu davranışlar ifade ettiklerini vurgulamıştır. Diğer taraftan fair-play'e aykırı davranış olarak, "kazanma öncelikli anlayış" ile hareket ettiklerini, takım arkadaşlarına ve rakibe karşı "şiddet boyutunda" olumsuz düşünceleri olduğunu ve fair-play'in özünü oluşturan ortak temalar konusunda ise daha fazla çalışmanın yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

Yıldırım (2002) da sportmenlik çalışmalarının, ilkököl ve ortaokul döneminde; beden eğitimi derslerinde başlatılmasını, geleceğin sporcu, antrenör, spor adamı, hakem, yazar ve seyircisinin bu kitle içinden çıkacak olması bakımından önemli bulunduğunu vurgulamaktadır. Proios (2011) öğrencilerin okul spor ortamlarında sergiledikleri adil olmayan davranışları ile algılanan davranışları arasında farklılık olduğunu ve bunun da cinsiyet ve yaşa göre değişiklik gösterdiğini tespit etmiştir. Bu davranışların adil olmadığını ve sportmenlik ile uyuşmadığının öğretilmesi farklı öğretim yöntemlerinden yararlanmayı zorunlu kılmaktadır. Mendez-Gimenez ve diğ. (2015) spor eğitim modeli ile işlenen beden eğitimi dersinin öğrencilerin sportmenlik davranışlarını içselleştirmelerini çarpıcı bir biçimde geliştirdiğini, beden eğitimi derslerinde geleneksel öğretim yöntemleri yerine spor eğitim modelinden yararlanılmasının öğrencilerin sportmenlik davranışları ile sosyal becerilerinin geliştirilmesinde önemli katkı sağlayacağına işaret etmektedirler. Rudd ve Stoll (1998) sportmenliğin içselleştirilmesinde iki genel basamak olduğunu bu basamakların ilkinin sportmenliğin öğretileceği kişinin sportmenliğin anlamını kavramasını sağlamak, ikincisinin ise sporcuların rekabet geçmişini bir öğretim yöntemi olarak kullanmak olduğunu vur-

Kayıoğlu, N.B., Altinkök, M., Temel, C., Yüksel, Y. (2015). Investigation of secondary school students' Physical Education sportsmanship behaviours: Karabük sample. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (3), 865-874.

gulamaktadırlar. Eğitim kurumları ve spor kulüpleri gibi kurumlarda etik ve sportmenlik konularında iyi bir eğitim verilmedikçe spor sahalarındaki sportmence davranışların görülme sıklığının daha az olması kaçınılmazdır. Bu doğrultuda, beden eğitimi derslerine tüm öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve gereksinimleri göz önünde bulundurularak geniş çaplı katılımlarının sağlandığı uygulamalara dönüştürülmesi, spor eğitim modeli vb. öğretim modelleri ile farklı öğretim ve tekniklerinden yararlanılmasının öğrencilerin sportmenlik davranışlarının gelişmesini sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, duyuşsal öğrenme alanında yer alan sportmenlik davranışı sadece beden eğitimi dersleri ve okul sporlarıyla sınırlı tutulmamalı, bir yaşam kültürü olarak toplumsal yaşamın diğer alanlarında da ele alınmalıdır.

5. Sonuç

Bu sonuçlar göz önüne alındığında sportmenlik davranışı sergileme açısından incelenen grubun düzeyinin yüksek olması sosyo-kültürel, bölgesel ve çalışma grubuna özgü bir etki olarak görülebileceği, ortaokul öğrencilerinin sportmenlik davranışlarının belirlenmesi için daha geniş kapsamlı araştırmaların yapılabileceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra araştırma kapsamında ortaya çıkan spor salonu bulunan okullarda sportmenlik davranışlarının öğrenciler tarafından daha çok içselleştirildiği söylenebilir. Bu sonuca dayanarak okullarda spor tesislerinin artırılmasının öğrencilerin ve dolayısıyla toplumun sportmenlik davranışlarını geliştireceği söylenebilir.

Kaynakça

- Akandere, M., Baştuğ, G. ve Güler, D.E. (2009). Orta Öğretim Kurumlarında Spora Katılımın Çocuğun Ahlaki Gelişimine Etkisi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1): 59–68.
- Arıpınar, E. ve Donuk, B. (2015). *Spor Yönetimi ve Organizasyonlarda Etik Yaklaşımlar Fairplay*. Ötüken Neşriyat A.Ş., Ankara.
- Carlson, T.B. ve P.A. Hastie. (1997). The student social system within physical education. *Journal of Teaching in Physical Education* 16: 176– 95.
- Dowling, F. ve Kârhus, S. (2011). An analysis of the ideological work of the discourses of 'fair play' and moral education in perpetuating inequitable gender practices in PETE. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 16(2), 197-211.
- Drewe, B.S. (2000). The logical connection between moral education and physical education. *Journal of Curriculum Studies*, 32(4): 561–573.
- Efe, Z. B., (2006). Okullar arası Yarışmalara Katılan 1. ve 2. Kademe İlköğretim Öğrencilerinin Fair Play Davranışlarını Sergileme Sıklıkları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Engh, F. (2002). *Why Johnny hates sports*. Square One Publishers, Inc..p.:23
- Erdemli, A. (1996). *İnsan, Spor ve Olimpizm (Fair Play ve Olimpizm)*. Sarmal Yayınevi, İstanbul.
- Esentürk, O. K., İlhan, E. L., & Çelik, O. B. (2015). Examination of high school students' sportsmanlike conducts in physical education lessons according to some variability. *Science, Movement and Health*, Vol. XV, Issue 2, p: 627-634
- Ford, D. W., Jubenville, C. B., ve Phillips, M. B. (2012). The Effect of the Star Sportsmanship Education Module on Parents' Self-Perceived Sportsmanship Behaviors in Youth Sport. *Journal of Sport Administration and Supervision*, 4(1).
- Gökçe, A. (1991). *Spor Ahlakı ve Spor Felsefesine Yeni Yaklaşımlar (Sporda Erdemlik: Fair Play)*. Meva Yayıncılık, İstanbul.

Kayışoğlu, N.B., Altinkök, M., Temel, C., Yüksel, Y. (2015). Ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi sportmenlik davranışlarının incelenmesi: Karabük ili örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (3), 865-874.

- Hayes, S. ve Stidder, G. (2003). *Equity and Inclusion in Physical Education and Sport*. Routledge Taylor & Francis Group, London and New York.
- Karasar N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, S. (2011) *İlköğretim okul yöneticilerinin, beden eğitimi öğretmenlerinin ve öğrencilerinin okul spor programlarındaki fair-play anlayışları: Bolu ili örneği* Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu
- Koç Y (2013). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeği (BEDSDÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1): 96–114.
- Lund, J. ve Tannehill, D. (2010). *Standards-Based Physical Education Curriculum Development*. Jones & Bartlett Learning.
- Méndez-Giménez, A.; Fernández-Río, J. ve Méndez-Alonso, D. (2015). Sport education model versus traditional model: effects on motivation and Sportsmanship. *Revista Internacional de Medicina y Ciencias de la Actividad Física y del Deporte* Vol. 15 Issue 59, p449.
- Pehlivan Z (2004). Fair play kavramının geliştirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2): 49–53.
- Proios, M. (2011). Relationship between Student Perceived Conduct in Physical Education Settings and "Unfair" Play. *International Journal of Applied Sports Sciences*, Vol. 23, No. 2, 421-440.
- Rudd A.ve Stoll S. K. (1998) Understanding Sportsmanship. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 69:9, 38-42,
- Satcher ND. (2006). *Social and moral reasoning of high school athletes and non-athletes*. Unpublished doctoral dissertation. TheUniversity of Southern Mississippi.
- Siedentop, D., P.A. Hastie, ve H. van der Mars. (2004). *Complete guide to sport education*. Champaign. IL: Human Kinetics.
- Stornes, T. ve Bru, E. (2002). Sportspersonship and perceptions of leadership: An investigation of adolescent handball players' perceptions of sportspersonship and associations with perceived leadership. *European Journal of Sport Science*, 2(6), 1-15.
- Vidoni, C. ve Ward, P. (2009). Effects of fair play instruction on student social skills during a middle school sport education unit. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 14(3), 285-310.
- Williams, A. ve Cliffe, J. (2011). *Primary PE Unlocking the Potential*. Open University Press, Berkshire, England.
- Tasi E Fung L. (2005). Sportspersonship in youth basketball and volleyball players. *The Online Journal of Sport Psychology*. 7 (2), Erişim: 10.11.2015 <http://www.athleticinsight.com/Vol7Iss2/Sportspersonship.htm>
- Yıldıran, İ. (2002). Fair play kapsamı, Türkiye'deki görünümü ve geliştirme perspektifleri. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 27–29 Ekim 2002, Antalya.

İnternet Kaynakçası

- <http://www.education.alberta.ca/teachers/program/pe> (Erişim: 17.8.2015)
- http://www.ed.gov.nl.ca/edu/k12/curriculum/guides/physed/prim_elem/5.pdf (Erişim: 17.8.2015)
- http://www.ncca.ie/uploadedfiles/Curriculum/PE_Curr.pdf (Erişim: 17.8.2015)
- <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> (Erişim: 2.9.2015)

Extended abstract in English

Introduction

Although the physical education classes are considered to have the psycho-motor skills being taught as the first order of business among other topics in the curricula at schools, when the activities in classes and the acquisition plans of the classes are examined it is observed that these classes also support their social developments. It is possible to claim that this side of the physical education classes is reflected in the curricula in many countries as well as in our country in recent years. When all these issues are evaluated as a whole it is possible to claim that the physical education culture may be associated more with the socialization of the students rather than cognitive learning contents (Carlson and Hastie, 1997; Siedentop et al., 2004), and that the social skills at PE classes are the behaviors that may be acquired through class practices and may be learnt by reinforcement (Vidoni and Ward, 2009). The majority of these behaviors consist of the sportsmanlike behaviors that are used in social and personal context in sportive media. The common perception of the sportsmanlike behavior concept is generally related with the normative standards about the social and ethical relations in sports. In addition, sportsmanlike behaviors are the whole of the behaviors that are proper to the sports spirit (Stornes and Bru, 2002). It first emerged as the expression of the respect shown to the human honor, and then it made itself accepted at every stage of sports in the framework of ethical principles of a rightful and honest play (Pehlivan, 2004). Erdemli (1996) analyzes sportsmanlike behavior in the context of its daily use and the principle of living with sportive virtues, and points out to the use of it with the meanings like obeying the rules and not going astray from the rules due to any reason. Sportsmanlike behaviors may be learnt at sports institutions, schools and with programs applied in social sports activities and recreational activities, and also with educational resources (Ford et al., 2012).

Purpose

Determining the sportsmanlike behavior points of the students, which may be considered as the sub-indicator of the social skill development, which itself constitutes an important dimension of the curricula of the physical education classes, is important for physical education classes and sports education. Based on this importance, the purpose of this study is determining the level of the Physical Education Classes Sportsmanlike Behaviors of the students of Karabük Secondary School according to different variables, and examining the effects of these variables on sportsmanlike behaviors.

Method

The study group consists of 295 students studying at secondary schools in Karabük city center in 2014-2015 academic year. The students volunteered to participate in the study. The data of the study were obtained by using the Personal Information Form and the "Physical Education Classes Sportsmanlike Behaviors Scale" (PECSBS), which was developed by Koç (2013). The Cronbach Alpha reliability level of the scale was found as .82 after the analyses. Upon the analyses of the data, it was observed that there was no significant differences between the sportsmanlike behavior points of the secondary school students in terms of gender, grades and total family income; however, it was also observed that the sportsmanlike behavior points of the secondary school students who had sports halls in their schools was higher than those who did not have sports halls in their schools ($p < 0.05$), and total sportsmanlike behavior points of the students was at a high level with 87.07 (max. 110).

Conclusion and discussion

According to the findings obtained in the study, the total points of the Physical Education Classes Sportsmanlike Behavior level points of the students was 87.07 (Table 2). When it is considered that the lowest point to be received in the scale is 22, and the highest point is 110, it is possible to claim that the Sportsmanlike Behavior level points of the students at Karabük Secondary School is at high levels.

When the data given in Table 3, Table 4 and Table 5 are examined it is observed that there is no significant differences between the sportsmanlike behavior points of the secondary school students in terms of gender, grades and total family income. When the data in Table 6 are examined, it is observed that there is statistically significant difference between the points of the scale in showing sportsmanlike behaviors according to having sports hall at their schools or not having a sports hall; and the results are in favor of those students who have sports halls in their schools. This situation made us consider that these students were influenced by sports played in halls, they have more opportunities to play with rules, and have more interaction with each other, and also, they have more efficient PE classes.

When these results are considered, it is possible to claim that the sportsmanlike behavior levels of the study group being high may be associated with the socio-cultural and regional effect or may be related with the specificity of the study group. It is also considered that more comprehensive studies must be conducted in order to determine the sportsmanlike behavior points of the secondary school students in detail. In addition, it is also possible to claim with the data obtained in the study that the sportsmanlike behaviors of the students at schools where there is a sports hall being high is related with the internalization of the students. Based on this result, it is possible to suggest that increasing the number of the sports facilities at schools will develop the sportsmanlike behaviors of the students, and based on this, the society.